

List otwarty do Senatorów i Posłów Rzeczypospolitej Polskiej

Szanowni Państwo,

zwracamy się do Państwa jako środowisko domów pomocy społecznej – osób, które na co dzień ponoszą odpowiedzialność za życie, zdrowie i godność ludzi najbardziej zależnych od wsparcia państwa: dzieci, osób z niepełnosprawnościami intelektualnymi, osób chorujących psychicznie oraz wszystkich wymagających całodobowej opieki.

W związku z procedowanym projektem nowelizacji ustawy o pomocy społecznej (nr UD315), apelujemy o pilne zajęcie stanowiska oraz wnikliwą refleksję nad jego rzeczywistymi skutkami społecznymi.

Z ogromnym bólem obserwujemy, że w przestrzeni publicznej – w tym w mediach – nasz głos bywa upraszczany i deprecjonowany. Przedstawia się nas jako środowisko broniące wyłącznie własnych miejsc pracy i interesów instytucji. Jest to krzywdzące i głęboko niesprawiedliwe. Naszym obowiązkiem nie jest obrona systemu dla niego samego – naszym obowiązkiem jest obrona ludzi, którzy bez tego systemu zostaną pozostawieni sami sobie. Każdego dnia towarzyszymy osobom, które nie mają siły ani możliwości, by upomnieć się o swoje prawa. To w ich imieniu zabieramy głos.

Zgodnie z założeniami art. 54 projektu, Domy Pomocy Społecznej mają stać się rozwiązaniem ostatecznym, dostępnym dopiero po wykorzystaniu innych form wsparcia, a dla dzieci niepełnosprawnych moja w ogóle przestać istnieć. W praktyce formy te są niewystarczające lub niedostępne, co oznacza realne ograniczenie wyboru dla osób wymagających stałej opieki. Szczególny niepokój budzi kierunek zmian dotyczących dzieci z najcięższymi niepełnosprawnościami. Proponowane rozwiązania nie znajdują oparcia w realiach funkcjonowania systemu i pomijają doświadczenie praktyków.

Z naszej codziennej pracy wynika jednoznacznie:

- Około 70% dzieci przebywających w specjalistycznych Domach Pomocy Społecznej trafiło do nas z pieczy zastępczej, która nie była w stanie zapewnić im odpowiedniej opieki. Są to dzieci z głębokimi, często sprzężonymi niepełnosprawnościami, wymagające stałego, profesjonalnego wsparcia.
- System pieczy zastępczej znajduje się obecnie w głębokim kryzysie – blisko 1900 dzieci z prawomocnymi postanowieniami sądowymi pozostaje bez zabezpieczenia. Jednocześnie w DPS-ach przebywa około 1000 dzieci. System ten nie jest przygotowany na przejście kolejnych osób o tak wysokich potrzebach.
- Usługi środowiskowe, które mają zastąpić opiekę stacjonarną, są w praktyce niewystarczające lub dostępne jedynie przez kilka godzin dziennie. Nie zapewniają bezpieczeństwa osobom wymagającym całodobowej opieki.
- W około 90% przypadków dzieci przebywające w DPS nie mają kontaktu z rodziną biologiczną. To domy pomocy społecznej stają się dla nich jedynym stabilnym środowiskiem życia, miejscem relacji, bezpieczeństwa i ciągłości opieki.

- Dla wielu naszych podopiecznych DPS jest domem na całe życie. Ich stan zdrowia nie ulegnie poprawie wraz z osiągnięciem pełnoletności – przeciwnie, często wymaga coraz intensywniejszej opieki.

W świetle powyższego trudno zaakceptować sytuację, w której – pod hasłem deinstytucjonalizacji – ogranicza się dostęp do jedynej realnej formy całodobowego wsparcia, nie zapewniając jednocześnie funkcjonujących i dostępnych alternatyw. Idea wyboru, na którą powołuje się projekt, nie może być realizowana poprzez faktyczne eliminowanie jednej z kluczowych form pomocy. W obecnym kształcie projekt nie wzmacnia podmiotowości osób niesamodzielnych – przeciwnie, naraża je na utratę bezpieczeństwa, ciągłości opieki i stabilizacji życiowej.

Apelujemy do Państwa o:

- zachowanie realnej dostępności Domów Pomocy Społecznej jako równorzędnej formy wsparcia,
- wstrzymanie rozwiązań ograniczających możliwość kierowania do DPS osób wymagających całodobowej opieki, w tym dzieci,
- odstąpienie od koncepcji pobytów czasowych jako rozwiązania dla osób wymagających stałej opieki całodobowej,
- zapewnienie rzeczywistych, a nie jedynie deklaracyjnych usług środowiskowych przed wprowadzaniem zmian systemowych,
- uwzględnienie głosu praktyków oraz doświadczeń osób pracujących bezpośrednio z osobami niesamodzielnymi.

Zwracamy się do Państwa nie tylko jako przedstawiciele władzy ustawodawczej, ale jako osób współodpowiedzialnych za kształt systemu, który powinien chronić najsłabszych.

To nie jest głos w obronie instytucji. To jest apel w obronie ludzi, którzy bez tego wsparcia nie przetrwają.

Prosimy o pomoc – w imieniu tych, którzy sami nie są w stanie o nią poprosić.

Z wyrazami szacunku

Anna Sławińska
Dyrektor Domu Pomocy Społecznej
dla Dzieci w Strumieniu
prowadzony przez Zgromadzenie Sióstr Szkolnych de Notre Dame

Sylvia Tereskiewicz
Prezes Ogólnopolskiego Stowarzyszenia
Dyrektorów Samorządowych Domów Pomocy Społecznej

Mirosław Staszewski
Przewodniczący Konwentu Dyrektorów DPS
Województwa Kujawsko-Pomorskiego

Agnieszka Krzych
Prezes Regionu Śląskiego
Ogólnopolskiego Stowarzyszenia Menadżerów
Pomocy Społecznej i Ochrony Zdrowia

Monika Szlachta
Prezes Regionu Podkarpackiego
Ogólnopolskiego Stowarzyszenia Menadżerów
Pomocy Społecznej i Ochrony Zdrowia

Arkadiusz Tomasiak
Przewodniczący Ogólnopolskiego Forum
DPS Prowadzonych na Zlecenie